

Szczecin, dn. 01.12.2013r.

Małgorzata Sowa
Przewodnicząca Zarządu
Pracowniczej Kasy Zapomogowo - Pożyczkowej
Uniwersytetu Szczecińskiego

Opinia prawna

dot. pojęcia „indywidualnego zdarzenia losowego” uprawniającego do ubiegania się o przyznanie zapomogi ze środków PKZP US.

Zgodnie z § 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1992 r. w sprawie pracowniczych kas zapomogowo-pożyczkowych oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w zakładach pracy (Dz.U. Nr 100, poz. 502 ze zm.) celem PKZP jest udzielanie członkom pomocy materialnej w formie pożyczek długo- i krótkoterminowych oraz zapomóg - w miarę posiadanych środków - na zasadach określonych w statucie. Członkowie Kasy wpłacają wpisowe i miesięczny wkład członkowski w kwocie ustalonej przez walne zebranie. Na środki finansowe PKZP składają się następujące fundusze: oszczędnościowo-pożyczkowy, rezerwowy, zapomogowy i inne fundusze, przewidziane w statucie.

W myśl § 9 rozporządzenia członek PKZP ma prawo m. in.:

- 1) gromadzić oszczędności w PKZP według zasad określonych w statucie,
- 2) korzystać z pożyczek,
- 3) w razie wydarzeń losowych ubiegać się o udzielenie zapomogi.

Fundusz zapomogowy, tworzony z odpisów funduszu rezerwowego oraz z dobrowolnych wpłat członków i innych wpływów określonych w statucie, przeznaczony jest na udzielanie zapomóg w razie szczególnych wypadków losowych (§31 rozporządzenia).

Zapomogi udzielane są w określonych warunkach, tj. w przypadku zaistnienia sytuacji życiowych lub wypadków losowych, w których członkom PKZP, zgodnie ze statutem Kasy, zapomogi przysługują. Nie ma przepisów prawnych określających powszechnie obowiązujące, jednolite kryteria przyznawania zapomóg ze środków PKZP. Przy ich udzielaniu należy mieć na uwadze indywidualną sytuację życiową i materialną członka Kasy wnioskującego o jej udzielenie.

Pomocne mogą tu być uregulowania ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (j.t. Dz.U.2012.361 ze zm.) dotyczące zwolnienia od podatku zapomóg udzielanych w przypadku indywidualnych zdarzeń losowych, klęsk żywiołowych, długotrwałej choroby lub śmierci.

Zapomogi otrzymywane przez członków PKZP mieszczą się w dochodach wolnych od podatku dochodowego od osób fizycznych, co wynika z art. 21 pkt. 26 stanowiącego, że zapomogi otrzymane w przypadku indywidualnych zdarzeń losowych, klęsk żywiołowych, długotrwałej choroby lub śmierci - do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 2.280 zł.

Przez „indywidualne zdarzenia losowe” organy podatkowe rozumieją nagłe, niespodziewane, pojedyncze i niezależne od człowieka zdarzenie wywołane przyczynami zewnętrznymi, których nie można było przewidzieć przy zachowaniu należytej staranności.

Zdarzenia losowe mogą być spowodowane przez siły przyrody i przez działania ludzi. Przykładowo organy podatkowe za takie zdarzenia uważają np. kradzieże, włamania, zniszczenie domu wskutek pożaru czy zalania wodą, nieszczęśliwe wypadki powodujące uszczerbek na zdrowiu. Pojęcie „zdarzenia losowego” było przedmiotem oceny i interpretacji Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 12 października 1995r., III AZP 19/1995, doprecyzował to pojęcie. SN wyszedł w swojej interpretacji od ustalenia naturalnego (potocznego) znaczenia pojęcia "zdarzenie losowe". W takim rozumieniu zdarzeniem losowym nazwać można byłoby wszystkie takie zdarzenia, które są zależne od losu, nieprzewidywalne, niemożliwe do uniknięcia nawet przy zachowaniu należytej staranności o swoje sprawy.

Zbliżony sens przymiotnika "losowy" podaje "Słownik języka polskiego" (PWN 1994, t. II). Prosta wykładnia językowa prowadzi zatem do wniosku, że rozumienie zwrotu "zdarzenia losowe" użytego w ustawie o podatku dochodowym nie może być ograniczone do przypadków siły wyższej oraz do klęsk i innych wydarzeń spowodowanych działaniem żywiołów lub sił przyrody. Działania człowieka mogą być również uznane za zdarzenia losowe dla innego człowieka.

Izba Skarbowa w Poznaniu w Piśmie z dnia 1 sierpnia 2013 r., ILPB1/415-619/13-2/AG w sprawie możliwość zwolnienia z opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych bezzwrotnej zapomogi finansowej przyznanej pracownikowi z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych stanęła na stanowisku, że

„ zapomoga charakteryzuje się tym, iż jest to świadczenie jednorazowe mające na celu wsparcie finansowe osoby, która z różnych przyczyn znalazła się w trudnej sytuacji życiowej, a podstawą do zastosowania zwolnienia w podatku dochodowym od osób fizycznych jest stwierdzenie faktu wystąpienia określonego zdarzenia.

Podmiot wypłacający zapomogę powinien każdorazowo oceniać, czy przesłanki do jej otrzymania przez podatnika mieszczą się w przypadkach wymienionych w tym przepisie oraz czy kwota zapomogi nie przekracza wskazanego limitu. W przypadku braku należytego udokumentowania zdarzenia, zapomoga otrzymana przez pracownika podlega opodatkowaniu.

Biorąc pod uwagę fakt, iż w wyniku rozgraniczenia przez ustawodawcę w art. 21 ust. 1 pkt 26 ww. ustawy przypadków, w związku z którymi przyznane zapomogi zwolnione są z podatku dochodowego należy stwierdzić, iż zapomogi w związku z trudną sytuacją bytową, która uległa pogorszeniu na skutek choroby i następnie śmierci matki, konieczności przeprowadzenia niezbędnych prac remontowych mieszkania (usunięcie grzyba ze ścian, malowanie, wymiana okien, wymiana instalacji grzewczej i pieca), mogą być zwolnione z podatku dochodowego na podstawie tego artykułu".

Podobnie wypowiedział się Małopolski Urząd Skarbowy w interpretacji z 31 grudnia 2004 r., PD-I/423/166/04), stwierdzając, że „Przez indywidualne zdarzenie losowe, o którym mowa w tym przepisie, należy rozumieć, zgodnie z potocznym znaczeniem tego określenia, zdarzenia zewnętrzne niezależne od człowieka, na które nie ma on wpływu.

RADCA PRAWNY

i/

mgr *Maria Ayn tka*